

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

8. De Capellaniis, siue Capellis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

inter cetera beneficia numerantur. Sic enim ibi habetur: *Super Canonibus, Dignitatibus, Personatibus, Præbendis, Officiis, Portionibus, Præsimoniis, Ecclesiis parochialibus, ruralibus, & aliis quibusvisque beneficiis Ecclesiasticis vacaturis.* Sic eo loco. Fortassis tamen portionia aliquando dare solebant Pontifices, non ut beneficia, sed ut vitæ subsidia. Quicquid sit merito Pius V. Constitutionem edidit, quæ incipit: *Ad perpetuam rei memoriam*, ex proximo Lateranensi, & eam habet Nauarrus in *Manuali. cap. 25. nu. 122.* in qua Constitutione tametsi expresse non dicat, præsimonium esse beneficium; declarat tamen, omnes præsimoniales portiones habentes, oportere preces horarias recitare, ut debitum pensum exsoluant, cum beneficium propter officium; & ministerium conferatur. Nec refert, aliud ministerium in ecclesia præsent nec ne: satis enim est, si ad diuinum officium persoluendum iure cogantur: hæc enim ratione generali inferunt ecclesie.

Secundo quaeritur, An præsimonialis portio, vel præsimonium sit beneficium simplex? Respondeo, esse beneficium simplex, quoniam nec curam animarum, nec iurisdictionem, nec dignitatem habet. Item non habet Clerum, nec populum, nec administrationem.

Tertio quaeritur, An qui præsimonium, vel præsimonialem portionem habet, in sua ecclesia commorari, & residere iure cogatur? Quidam respondent præsimonium, vel præsimonialem portionem habentem, quod ad originem, & institutionem eius spectat, onere & obligat, residendi cetero, quoniam præsimonium, ut dixi, institutionem esse creditur in sustentationem adolescentium studiis litterarum vacantium. Sed hoc responsum aliis minime probatur, quia quicquid sit de prima præsimonialis portionis, vel præsimonii origine & institutione, proculdubio præsimonialis portio beneficium ecclesiasticum censetur; at omni beneficiario, iure communi impositum est onus & obligatio residendi, ut est constans multorum opinio, quam colligunt *ex c. Conquerente, & cap. Cum ad hoc, de Clericis non residendi*, de qua sententia suo loco dicemus. Alii vero probabilius vident, non eos omnes, qui beneficia simplicia habent, iure communi in suis ecclesiis residere compelli, quoniam in *c. ult. de Clericis non residendi, & alibi passim iure Canonico* dici solet, beneficia esse quædam, quæ residentiam requirunt, & alia quæ residentiam non postulant. Ergo ex ipso iure concluditur, aliqua esse beneficia, propter quæ beneficiarii residere minime coguntur; ac præsimonia, inquit, *præsimonia habentes, nullo iure in suis Ecclesiis commorari compelluntur.* Mihi tamen quicquid sit de communi Doctorum sententia, quæ docet omnem beneficiarium, residere iure communi oportere, certum videtur præsimonia, vel præsimoniales portiones habentes, ab onere, & obligatione residendi esse immunes, ac liberos, quia saltem consuetudine est receptum, ut testantur *Abbas & Oltrados locis supra citatis.*

Quarto quaeritur, An qui obtinet præsimonium habere queat auctoritate, & indulgentia Episcopi aliud beneficium simile, aut dissimile? Quidam affirmant, & addunt etiam, eidem Clerico posse Episcopum non solum duo, sed etiam plura præsimonia conferre beneficia. Sed hæc ante Concilium Tridentinum dici potuerunt; post illud tamen, ubi fuerit vsu receptum, locum non habent. Duo igitur mihi videntur certi iuris esse: Vnum est, duo, aut plura præsimonia beneficia, aut vnum cum alio dissimili etiam simplici, simul haberi non posse in eadem ecclesia sine Romani Pontificis auctoritate, ut suo loco susus dicemus. Alterum est: in diuersis ecclesiis duo præsimonia beneficia, vel vnum cum altero dissimili simul obtineri etiam episcopi indulgentia, & auctoritate nequeunt, si vnum eorum sufficiat ad honeste, & commode vitam Clerici sustentandam: quoniam Synodus Trid. *sess. 23. cap. 17. de reform. lege* sanxit in vniuersum, ne duo beneficia, etiam simplicia, vni Clerico conferantur, cum eorum alterum ad vitam sufficit commode transigendam.

Quinto quaeritur, An qui præsimonium habet, si absit ab ecclesia, alterum in sui locum sufficere debeat, qui seruiat ecclesie? Ratio dubitandi est, quoniam *ex cap. sanctorum, dist. 70. & ex c. conquerente, & c. Cum ad hoc, de Clericis non residendi*, colligi videtur, beneficiarios simplices, cum absint ab ecclesiis, per alios deseruire debent, & *cap. ult. de rescript. in 6.* dicitur, beneficium ecclesiasticum propter officium dari.

Sed quicquid sit de iure communi: in more positum est, ut colligitur *ex Abbate, Oltrados, & Hostiensis locis supra citatis*, ut præsimonia habentes, quamuis absint a suis ecclesiis, nullam sibi substituunt, cuius loco inseruiant ecclesie. Verisimile est hæc beneficia, cum primum instituta fuerunt, dare consueuisse Pontifices, non ut beneficia, sed ut portiones de beneficiis subtrahat in aliorum alimentum, & vitæ subsidium, ut inde factum sit, huiusmodi beneficiarios, nec residere in ecclesiis, nec per se, nec alium inseruire cogi.

CAP. VIII

De Capellanis, siue Cappellis.

Primo quaeritur, Quo differat capellania à Cappella? Hanc quaestionem iam supra diluimus, *hoc libro c. 1. q. 5.* Secundo quaeritur, Vndenam dicta sit Capellania. Glossa in *c. concedimus, de consecr. dist. 1.* Capellam dici putat à caprarum pellibus: ait enim olim fuisse capellas turguriam pellibus caprarum contexta. Nam cum per Franciam Normanni, Sclavi, & Hungari sacras ædes flammis exarent, vel alia ratione euerterent, donec reficerentur, quædam turguria erigebantur, quæ caprarum pellibus tegere Franci consueverant.

Sunt tamen qui putent, huiusmodi turguria caprinis pellibus regi solita in militum castris ad rem diuinam faciendam, & audiendam. Verum tamen is potius assentior, qui tradiderunt, capellam esse Francicum nomen, quo significatur regumen, quod veluti tentorium sibi reges Francorum exarabant in castris militaribus, in quibus sacrum audire soliti erant: vnde etiam dictæ sunt cappe, vestes ad talos vsque demissæ, quibus vtuntur Canonici in diebus festis solemnioribus dum in choro diuinerum officiorum preces decantant, & quibus etiam Dominicanæ familie Fratres vt solent. Glossa in *Clem. In agro, de Statu Monachorum*, ait: cappas esse dictas, quia reges Francorum ad prælia procedentes, deferendas curabant Sanctorum Martyrum reliquias: & ideo tentorium in castris erigebant, in quo sacras reliquias reponerent, & in eo loco res diuina fiebat: vnde tentorium huiusmodi appellati cæpit Francico nomine capella, eo quod esset cappa contextum: & Sacerdotes ipsius tentorii præfecti ad sacras reliquias pie, & religiose seruandas, & sacrificia libanda & offerenda, dicti sunt Capellani. Ex quo factum est, ut in iure Canonico capellæ nomine aliquando significetur Altare in sacra æde aliqua extructum, *c. quæsumus, & cap. altare, l. q. 3.* aliquando vero Oratorium, siue sacra ædícula à templo sancta; aliquando Oratorium extra templum quidem positum, sed ipsi templo annexum & adhaerens; aliquando locus sacer in templo ferreis aut ligneis clausus cancellis, vnum, aut plura altaria continens. Hinc in iure Canonico extat titulus de Cappellis Monachorum quæ sunt sacra ædes ab ipsis Monachorum cænobis distinctæ & semotæ, aut ædícula in templis Monachorum inclusæ, in quibus Sacerdotes instituntur, qui earum curam habeant. Quærat aliquis, quid ministerii, & officii obeat Capellanus? Respondeo: Capellanos in ecclesiis, in quibus sunt instituti, sacra facere, aut faciendam curare certis hebdomada diebus, aut etiam singulis quibusque, ut Cappellæ institutio postulat, aut ipsa consuetudo requirit.

Tertio quaeritur, An Capellanus, seu Cappellæ Præfectus, aut Rector beneficium habeat? Glossa in *Clem. 2.*

de decimis, in verbo, si beneficiorum, ad finem, ait: Eum beneficium habere, quandoque Cappella est auctoritate Episcopi fundata vel dotata, tunc enim non nisi Clerico, & Episcopi auctoritate conferitur: Huius Glosse sententia est communi consensu omnium approbata, vt constat ex lo. nne Selua, de benef. p. 1. quest. 4 n. 9. & Inola & Abbas in Clem. citata de decimis idem docuerunt, quod Glos. fa, & ea sententia colligi videtur ex cap. quatum, & cap. ponult. 1. quest. 3 & cap. significatum, de praben. Quando vero Cappella sine vlla Episcopi auctore constituitur, beneficium nō est. Ex quo fit, vt prima Capelle institutio in de spectari debeat, vt discerni queat, sit beneficium, nec ne: nam saepe contingit, vt laici, vel donatione inter viuos, vel testamento certa quaedam bona stabilia, siue prouentus annuos destinant ad sacra ministeria, ita vt ea bona filio, vel alteri legent ac donent, vt iure queat ad Ecclesiasticos ordines eligi, & promoveri, & vt habeat, vnde commode sustentetur: & in ipsa Cappelle institutione solent etiam conditionem apponere, ne Episcopus in hac bona se inferat, sed tota eorum bonorum cura, & administratio ad laicos patronos pertineat. Quare haec bona in beneficium Ecclesiasticum minime transeant, sed tantum in patrimonium Clerici, in cuius bonum cedunt. At vero si in ipsa institutione bonorem auctoritas Episcopi intercedat, in beneficium Ecclesiasticum ea bona transferuntur: & tunc Cappellani institutio ad Episcopum pertinet, quamuis ad laicos patronos spectet, Clericum ab Episcopo institutum nominare, designare, & offerre.

Quarto quaeritur, An Cappellania, siue Cappella sit beneficium simplex? Vna est omnium opinio; esse beneficium simplex: nisi cura animarum, dignitatem, iurisdictionem, aut rerum Ecclesiasticarum administrationem habuerit: hoc est, nisi habuerit clerum, populum, aut rerum Ecclesiasticarum gubernationem.

Quinto quaeritur, An Cappellanus, siue Cappella Rector in Ecclesia commorari, & residere iure cogatur? Innocentius, Hostiensis, Io. Andreas, Abbas, & alij docent, communi iure omne beneficium, quamuis sit simplex, requirere, vt beneficiarius in sua Ecclesia commoretur, que resideat, quod colligitur ex cap. Conquerente, & ex cap. Cum ad hoc, de clericis non resid. in hoc enim capite praecipit Pontifex Antiocheno Patriarchae, vt absentes Canonicos, & ceteros beneficiarios ad residendum in Ecclesia compellat: & si non venerint, ex ipsorum beneficijs portionibus detactis, dum absentes fuerint, aliquos alios sustentent, qui Ecclesiae deseruiant: & reliquum, quod ex eorum beneficijs superfuert, in vtilitatem Ecclesiae vertant. Ergo si beneficiarij residere iure ipso non cogentur, non esset reliquum in Ecclesiae vsus impendendum, sed illis referandum.

Obijcies vt in cap. Clericos, de Clericis non resid. dici: Clericos in Ecclesijs sua iurisdictionis beneficia, qua residentiam exigunt, assuetos, & reliqua, quae ibi sequuntur; ergo sunt aliqua beneficia, quae iure non cogunt beneficiarios residere. Deinde passim dicere solemus, beneficiorum alia esse, quibus inest obligatio residendi, alia, quibus non inest. Responder Abbas, ideo in iure dici, aliquando beneficia residentiam requirere, quia aliquando possessiones, & res aliae, in quibus beneficia Ecclesiarum sunt constituta, dari solent quibusdam ad necessarios vitae vsus: quae cum non dentur iure, & titulo beneficij; Canones, & Iura non cogunt eos, quibus dantur, in Ecclesia residere. Ego tamen dicerem, omne beneficium, quamuis simplex, iure communi residendi obligationem & praecipuum afferre & imponere: consuetudine tamen esse aliqua beneficia, quibus nullum est residendi praecipuum iniunctum. Ac proinde, cum iura dicunt beneficia quaedam esse, quae residentiam requirant, alia quae minime: id intelligitur non quidem iure, sed consuetudine: ita vt sensus sit, beneficia aliqua esse, quae beneficiarijs imponunt obligationem residendi non solum iure, sed etiam

consuetudine, vel institutione, aut fundatione: alia vero, quae consuetudine, vel institutione quidem residendi obligationem non afferunt, quamvis iure communitatem habeant.

Hinc perspicuum esse potest, an Cappellanus in Ecclesia commorari, ac residere debeat: nam cum beneficium habeat, residere communi iure debet. Nunc vero consuetudine receptum est, vt Cappellani simplex tantum beneficium habentes, liberi sint & immunes ab obligatione residendi: hoc tamen locum habet in iis Cappellanijs, quib. nullum praecipuum residendi est impositum ex peculiari ipsorum institutione, vel privilegio, vel statuto, vel consuetudine speciali: vnde spectari debet earum institutio, vel Ecclesiae privilegium, aut consuetudo.

Sexto quaeritur, An Cappellania sit beneficium, quod iure simul haberi non possit cum alio beneficio? Sciendum est ex c. de multa, de praben. & Extr. Excrabitis, de Praben. 1. inter Extraneos Ioan. 22. quaedam esse beneficia, quae quis simul habere iure non potest: ita vt si vno obtento aliud etiam assequatur, ipso iure sit vno, nepe primo, vel secundo privato, si tamen vnum dimittere ipso iure cogatur. Haec autē beneficia sunt, aut quibus cura animarum inest, aut residendi praecipuum imponitur. Hinc est, vt qui vnum beneficium habet, etiam simplex, in quo residere debet iure communi, simul cum alio beneficio iure quoque residentiam postulante, habere non possit. At sicut consuetudine factum est, vt ait Abbas in c. cum omnes, de Constitut. vt quaedam beneficia simplicia nullam obligationem contineant residendi, sic etiam consuetudine quadam ante Concilium Tridentinum receptum erat, vt quaedam simplicia beneficia quis auctoritate Episcopi posset simul habere.

Si Cappellania igitur institutione sua, vel Ecclesiae privilegio, vel statuto, vel loci consuetudine non exigat, vt Cappellanus resideat, auctoritate Episcopi simul haberi potest cum alio beneficio simplici, cui nulla inest residendi obligatio: dummodo tamen vtrumque, nempe Cappellania, & aliud beneficium simplex simile, vel dissimile: in eadem Ecclesia non habeatur: hoc enim specialem Romani Pontificis auctoritatem, & indulgentiam postulat: vt colligitur ex c. literas, de concess. praben. & similiter dummodo alterutrum ad Clericum commode sustentandum non sufficiat: quoniam in Concilio Tridentino sess. 24. c. 17. De reformat. ita iurum est sic: Vt in posterum vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur: quod quidem si ad vitam eius, cui conferitur, non esse sustentandum non sufficiat, licet nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eisdem conferri. Haec ibi. Porro ante Concil. Trid. constans quoque fuit Doctorum opinio, duo beneficia, etiam simplicia, simul obtineri non posse, si vnum ad Clericum honeste sustentandum satis esset. Sed hoc quamuis erat iure communi constitutum, consuetudine quadam receptum fuerat, vt Episcopus posset duo beneficia simplicia eidem Clerico dare, licet vnum eorum ad eius vitam sufficeret: quam consuetudinem Tridentina Synodus abrogauit.

C A P. IX.

De Beneficiarijs qui Assisi vocantur: de iis item qui Mansionarij: necnon & de iis qui beneficia Patrimonialia habent.

Primò quaeritur, Quoniam beneficiarij dicantur Assisi, & qui Mansionarij? Respondeo in c. cum ad hoc, de Clericis non resid. Gregorium IX. scribere Antiocheno Patriarchae, vt reuocet ad residendum in Ecclesia absentes Canonicos & Assisios. Vbi Glossa annotat: Vocat Assisios, beneficiarios, qui non sunt Canonici, quique debent Ecclesiae seruire, nec vna cum Canonico ad communes tractatus conuocantur. Et dicuntur Assisii, quasi Assidui: & in multis Ecclesijs plures esse solent huiusmodi beneficiarij, qui Mansionarij quoque dicuntur. Haec Glossa.